

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
DOĞU AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

KATILIMCI YAKLAŞIMLA EKOTURİZM STRATEJİLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖNCELİKLENDİRİLMESİ: CEHENNEMDERE VADİSİ VE KÖPRÜLÜ KANYON MİLLİ PARKI ÖRNEKLERİ

GİRİŞ

Aynı anda hem yerel topluma faydaları en üst düzeye çıkarabilmek hem de doğa korumayı gerçekleştirebilmek için, ekoturizm etkinliklerinin dikkatli şekilde planlanmalı ve yönetilmelidir. Bunun için öncelikle ekoturizm stratejilerinin belirlenmesi ve önceliklendirilmesi gerekmektedir.

Böylece ekoturizm potansiyeline sahip alanlarda ekoturizm stratejilerinin belirlenmesi ve önceliklendirilmesi suretiyle ekoturizm sektörünün geliştirilmesi yönünde öneriler geliştirilir ve bu doğrultuda ekoturizm planlaması ve yönetimi sağlanırsa, ülkemizde ekoturizm sektörünün geliştirilmesi güç olmayacaktır.

Ancak bu stratejinin sorumlu ve sürdürülebilir bir şekilde bölgelerin gelişmelerini kolaylaştırması gereklidir. Hızlı, plansız ve yetersiz gelişmelerle ortaya çıkan hatalardan ve geri dönülmez zararlardan kaçınılmalıdır.

Bu araştırmanın ana amacı; örnek uygulama alanlarında ekoturizm sektörünün geliştirilmesine yönelik üstünlükleri, zayıflıkları, fırsatları ve tehditleri ortaya koymak ve böylece ekoturizm stratejilerinin belirlenmesi ve önceliklendirilmesini sağlamaktır. Araştırmanın diğer amaçları ise; araştırma alanlarında ekoturizm sektörü konusundaki mevcut yapıyı incelemek, ekoturizmin geliştirilmesine yönelik potansiyelleri ve kısıtları belirlemek ve ekoturizmin geliştirilmesine yönelik mevcut yapıyı iyileştirebilmek için öneriler geliştirmektir.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Araştırmada iki farklı bölgedeki ekoturizm stratejilerinin belirlenmesi ve önceliklendirilmesi konusu değerlendirilmiş ve karşılaştırılmıştır. Bu iki örnek uygulama alanı; Doğu Akdeniz Bölgesinde yer alan Cehennemdere Vadisi ve Batı Akdeniz Bölgesindeki Köprülü Kanyon Milli Parkıdır. Araştırma alanları, ekoturizmin geliştirilmesine yönelik potansiyele sahip olup, ekoturizm endüstrisi için zengin kaynaklar sunmaktadır.

Araştırmada, SWOT (*Üstünlükler, Zayıflıklar, Fırsatlar ve Tehditler*) Çözümlemeleri ile Çok Ölçütlü Karar Verme Tekniklerini bir araya getiren bir melez teknik olan R'WOT Tekniği kullanılmıştır. Bu teknik SWOT gruplarının ve her bir SWOT grubu içindeki SWOT faktörlerine ait önceliklerin ve önem sırasının belirlenmesinde, Ranking Tekniği ve Doğrusal Kombinasyon Tekniğini birlikte kullanan kombine bir yaklaşımdır.

Araştırmada, katılımcı bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu doğrultuda araştırma alanlarında ekoturizmle ilgili Kamu Kurum ve Kuruluş Temsilcileri, Çıkar ve Baskı Grupları Temsilcileri, Yerel Yöneticiler ve Yerel Halk Temsilcileri, Ekoturistler ve Uzmanlar çalışmaya dâhil olmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan SWOT Çözümlemeleri her iki araştırma alanının da ekoturizm potansiyelinin

yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim bu araştırma alanlarının özellikle bozulmamış ve üstün doğal kaynakları, zengin ve tarihi kültürel miras değerleri, tüm yıl boyu ekoturizme etkinliklerine uygun iklimi, ekoturizmi destekleyen yerli halkı, ekoturizm etkinliklerine uygun alanları, iyi bir ulaşım ağına sahip olmaları, yerleşim yerlerine ve havaalanlarına yakınlıkları “üstünlükler” kapsamında sayılabilecek özellikleridir. Araştırma alanlarındaki ekoturizm sektörünün geliştirilmesine yönelik stratejilerde, yukarıda sayılan bu güçlü yanlarından tam olarak faydalanmalı ve daha da geliştirilmesine çalışılmalıdır.

Cehennemdere Vadisi ve Köprülü Kanyon Milli Parkında ekoturizm gelişimini zorlaştırıcı bazı “zayıflıklar” da vardır. Bu kapsamda alanlarda ekoturizm etkinliklerine uygun alanların henüz farkında olunmaması, ekoturizme yönelik deneyim eksikliği, altyapı imkânlarının yetersizliği, girişimcilik ve gelir düzeyinin düşüklüğü, ekoturizm için gerekli olanakların ve hizmetlerin yetersizliği, ekoturizm konusundaki bir mevzuatın bulunmaması ve finansal kaynak sıkıntısı önem taşımaktadır. Araştırma alanlarına ait ekoturizm stratejilerinde tüm bu olumsuzlukların bilincinde olunmalı, yok edilmesine çalışılmalı veya taşıdıkları riskler minimize edilmelidir. Böylece her bir zayıflığın üstünlüğe dönüştürülmesi yolları aranmalıdır.

Araştırma alanları ekoturizm gelişimi yönünden pek çok “fırsatlara” da sahiptir. Nitekim ekoturizmin giderek popülerliğini arttırması, alanlarda henüz keşfedilmemiş birçok ekoturizm değeri, işgücünün ve konaklama yerlerinin ucuzluğu, ekoturizm yönünde kullanılabilecek geniş orman alanları, ekoturizmin geliştirilmesi yönünde ilgi gruplarının arzusu, alanlara kolaylıkla ulaşılabilme, yeni ekoturizm acente ve birlikleri oluşturabilme, ekoturizmin gelişimi sonucu yaşanacak kırsal kalkınma en önde gelen avantajlardır. Cehennemdere Vadisi ve Köprülü Kanyon Milli Parkı ekoturizm stratejilerinde geliştirilmeye değer tüm bu durumlar değerlendirilmeli ve bunlardan yararlanılmaya çalışılmalıdır.

Öte yandan araştırma alanlarının ekoturizm gelişimi yönünde karşı karşıya bulunduğu bazı “tehditler” de bulunmaktadır. Bunlardan önem taşıyanları sıralamak gerekirse; yerel toplumun kültüründe oluşabilecek bozulmalar, ekolojik ve çevresel zararlar riski, ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonsuzluk, uygun olmayan ekoturizm planlaması, turizm firmalarının ekoturizm gelişimi için ortak bir stratejiye sahip olmamaları, plansız ekoturizm sonucu yaşanabilecek turistlerdeki can ve mal kayıpları ile diğer yerlerdeki ekoturizm alanlarıyla rekabet konusudur. Cehennemdere Vadisi ve Köprülü Kanyon Milli Parkı ekoturizm stratejilerinde yukarıda belirtilen tüm bu tehditler göz önünde bulundurulmalı, ekoturizm gelişimini olumsuz etkileyecek bu durumlardan kaçınılmalı ve her bir tehdidin bir fırsata dönüştürülmesine çalışılmalıdır.

Kullanılan R’WOT Tekniği, farklı stratejik planlama durumları için uygun bir araçtır. Bu örnek uygulama çalışması da, sunulan metodolojinin faydalılığını göstermiştir.

Bu araştırmadaki örnek uygulama çalışmalarına dayalı olarak ülkemize yönelik genel sonuçlara ulaşmanın ve genelleştirmeler yapmanın olanaksız olduğunu belirtmek gereklidir. Zira her bir araştırma alanı belirli biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel koşullara sahiptir. Bu durum o alanı kendine özgü ve diğer alanlardan farklı kılmaktadır. Bu nedenle ülkemizin ekoturizm geliştirme potansiyeline sahip diğer alanları için de, bu çalışma tekrarlanmalıdır.

Yıl: 2009, Teknik Bülten No: 29, Tarsus.

Yazışma Adresi: Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, P.K.: 18, 33401 Tarsus/MERSİN

Proje Lideri: Dr. Ersin YILMAZ

Proje Yürütücüleri: Dr. Ufuk COŞGUN, Zekeriya KOÇAK, Dr. Zerrin AY, K. Hale ORHAN

Tel: (0 342) 648 74 53 **Faks:** (0 324) 648 73 37

E-posta: doguakdeniz@ogm.gov.tr

Web: http://www.doa.gov.tr